

Sygn. akt II KK 583/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Adam Roch

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 7 lutego 2023 r.

w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

sprawy **M. M.**

skazanego wyrokiem łącznym

z powodu kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Puławach

z dnia 7 grudnia 2021 r., sygn. akt II K 586/21

**uchyła pkt 4 części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku, a
wydatkami postępowania kasacyjnego obciąży Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Przed Sądem Rejonowym w Puławach wszczęto postępowanie o wydanie wyroku łącznego wobec M. M., który został skazany:

1. prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Puławach z dnia 5 sierpnia 2008 r. w sprawie VI K 436/08, za czyny z art. 207 § 1 k.k. i z art. 190 § 1

- k.k., popełnione od stycznia 2008 r. do dnia 10 kwietnia 2008 r., na karę łączną roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na 3 lata próby, której wykonanie zarządzono i karę wykonano;
2. prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Puławach z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie II K 812/19, za czyn z art. 178a § 1 k.k., popełniony w dniu 19 lipca 2019 r., na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności polegającą na nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie, która to kara została zamieniona na zastępczą karę 3 miesięcy pozbawienia wolności (kara ta została wykonana), nadto orzeczono wobec M. M. 3-letni zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych (liczony od 19 lipca 2019 r.), a także – na podstawie art. 43a § 2 k.k. – świadczenie pieniężne w kwocie 5000 zł na rzecz Funduszu ;
 3. prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Puławach z dnia 6 października 2020 r. w sprawie II K 553/20, za czyny z art. 178a § 1 k.k. i z art. 178b k.k., popełnione w dniu 15 maja 2020 r., na karę łączną 8 miesięcy ograniczenia wolności polegającą na nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie, która to kara została zamieniona na zastępczą karę 4 miesięcy pozbawienia wolności (wykonywaną od 13 października 2021 r.), nadto orzeczono wobec M. M. łącznie 4-letni zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, a także – na podstawie art. 43a § 2 k.k. – świadczenie pieniężne w kwocie 5000 zł na rzecz Funduszu.

Sąd Rejonowy w Puławach wyrokiem łącznym z dnia 7 grudnia 2021 r., sygn. akt II K 586/21:

1. na podstawie art. 85 § 1 k.k., art. 85a k.k., art. 86 § 1 i 3 k.k. – połączył jednostkowe kary ograniczenia wolności orzeczone w sprawach II K 812/19 i II K 553/20 Sądu Rejonowego w Puławach, wymierzając skazanemu karę łączną roku ograniczenia wolności polegającą na nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie;

2. na poczet kary łącznej orzeczonej w pkt 1 wyroku zaliczył skazanemu okres dotychczas odbytych kar zastępczych pozbawienia wolności w sprawach II K 812/19 i „II K 663/20” Sądu Rejonowego w Puławach;
3. na podstawie art. 90 § 2 k.k. w zw. z art. 85 § 1 k.k. i w zw. z art. 86 § 1 k.k. –połączył jednostkowe zakazy prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych orzeczone w wyrokach Sądu Rejonowego w Puławach w sprawach II K 812/19 oraz II K 553/20 i orzekł wobec skazanego łączny środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 6 lat, liczony od dnia zatrzymania prawa jazdy w sprawie II K 812/19, tj. od dnia 19 lipca 2019 r.;
4. na podstawie art. 90 § 2 k.k. w zw. z art. 85 § 1 k.k. i w zw. z art. 86 § 1 k.k. –połączył jednostkowe świadczenia pieniężne – orzeczone na podstawie art. 43a § 2 k.k. – na rzecz Funduszu . w sprawach II K 812/19 i II K 553/20 Sądu Rejonowego w Puławach, orzekając wobec skazanego *„łączny środek karny w postaci świadczenia na rzecz Funduszu w wysokości 7000 (siedmiu tysięcy) złotych”*;
5. orzekł, iż *„w pozostałym zakresie połączone wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu”*;
6. na podstawie art. 572 k.p.k. w zw. z art. 85 § 1 k.k. umorzył postępowanie o wydanie wyroku łącznego w sprawie VI K 436/08 Sądu Rejonowego w Puławach.

Wyrok zawiera nadto rozstrzygnięcie o kosztach procesu.

Wymienione wyżej orzeczenie nie zostało zaskarżone przez żadną ze stron i uprawomocniło się w dniu 15 grudnia 2021 r. (k.24-25 akt głównych).

W dniu 25 listopada 2022 r. (data prezentaty) Prokurator Generalny wniósł do Sądu Najwyższego kasację od ww. wyroku łącznego (na niekorzyść skazanego), zaskarżając to orzeczenie *„w części dotyczącej rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 4, dotyczącego orzeczenia w miejsce dwóch jednostkowych środków*

karnych w postaci świadczeń pieniężnych na rzecz Funduszu jednego łącznego świadczenia pieniężnego na rzecz wskazanego Funduszu”.

Skarżący zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 90 § 2 k.k., polegające na nieuzasadnionym połączeniu wyrokiem łącznym z dnia 7 grudnia 2021 r. o sygn. akt II K 586/21, dwóch środków karnych w postaci świadczeń pieniężnych w kwocie po 5.000 zł orzeczonych na podstawie art. 43a § 2 k.k. na rzecz Funduszu na mocy prawomocnych wyroków Sądu Rejonowego w Puławach z dnia 18 czerwca 2020 r. o sygn. akt II K 812/19 oraz z dnia 6 października 2020 r. o sygn. akt II K 553/20 i orzeczeniu w ich miejsce jednego środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego w wysokości 7.000 zł na rzecz wskazanego Funduszu, w sytuacji gdy zgodnie z treścią wskazanego przepisu, środki karne w postaci świadczenia pieniężnego nie podlegają łączeniu przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o karze łącznej, lecz są wykonywane kumulatywnie”.

Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o uchylenie ww. wyroku w zaskarżonej części.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna, a zatem mogła zostać uwzględniona na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

We wniesionej kasacji trafnie zidentyfikowana została wada zaskarżonego rozstrzygnięcia, której istota sprowadzała się do niedopuszczalnego połączenia – na mocy art. 90 § 2 k.k. w zw. z art. 85 § 1 k.k. i w zw. z art. 86 § 1 k.k. – środków karnych w postaci świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu, o czym sąd rejonowy orzekł w pkt 4 zaskarżanego wyroku łącznego. Brak uzasadnienia przedmiotowego orzeczenia uniemożliwia poznanie racji, jakie przyświecały sądowi rejonowemu przy wydaniu tego rozstrzygnięcia, niemniej zarówno w judykaturze Sądu Najwyższego, jak też w nauce prawa karnego, wyrażany jest zgodny pogląd, że orzeczenie łącznego środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego – w obowiązującym systemie prawnym – nie jest możliwe (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29.11.2021 r., IV KK 463/21, LEX nr 3275282, oraz przywołane w jego uzasadnieniu orzecznictwo i literatura). Słusznie zatem podaje Prokurator Generalny, że w zakresie wymienionych w art. 39 k.k. środków karnych – w myśl

art. 90 § 2 k.k. – łączyć można jedynie pozbawienie praw publicznych, a także zakazy i obowiązek tego samego rodzaju (ten ostatni przypadek dotyczy nakazu okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym – art. 39 pkt 2e k.k.). Tymczasem świadczenie pieniężne, określone w art. 39 pkt 7 k.k., nie mieści się w żadnej z tych kategorii. Wykładnia językowa art. 90 § 2 k.k. nie pozwala wydobyc argumentacji uzasadniającej łączenie środków karnych w postaci świadczenia pieniężnego. Nadto, jak trafnie stwierdzono w wyżej wskazanym judykacie Sądu Najwyższego: *„nie ma również żadnych podstaw do uzupełnienia zakresu normowania wskazanego w przepisie art. 90 § 2 k.k. Trzeba bowiem dostrzec, że jest to szczególna instytucja prawa karnego materialnego, a zatem nie podlega wykładni rozszerzającej, a przede wszystkim ma ona zastosowanie do tych środków karnych, które są orzekane w latach (art. 43 § 1 k.k.) lub miesiącach (art. 43 § 1a k.k.). Tymczasem świadczenie pieniężne nie ma takiego charakteru”*.

Sąd rejonowy dopuścił się więc rażącego naruszenia art. 90 § 2 k.k. (tj. normy będącej podstawą odpowiedniego stosowania przepisów o karze łącznej do określonych w nim środków karnych), albowiem dokonał połączenia świadczeń pieniężnych, które są środkiem karnym niewymienionym w tym przepisie. Jednocześnie, uchybienie to miało istotny wpływ na treść orzeczenia, gdyż w jego konsekwencji wobec skazanego orzeczono jedno łączne świadczenie pieniężne w kwocie 7 000 zł, w miejsce dwóch tego rodzaju świadczeń w kwocie po 5 000 zł każde, które w istocie – przy prawidłowej wykładni art. 90 § 2 k.k. – powinny podlegać niezależnemu i kumulatywnemu wykonaniu.

Uwzględniając zatem powyżej przedstawione uwagi, należy skonstatować, że pkt 4 zaskarżonego wyroku łącznego został wydany z rażącym naruszeniem prawa materialnego, tj. art. 90 § 2 k.k. Konkluzja ta implikowała konieczność uchylenia przedmiotowego rozstrzygnięcia, bez wydawania orzeczenia następczego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.